

การจัดการบริการทางวิชาการแก่สังคมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ประเทศอาเซียน

The Academic Social Services to Develop Knowledge and Understanding of ASEAN Countries

ดวงเด่น บุญปก

Duangden Boonpok

ปฐิมา บุญปก

Pathima Boonpok

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การจัดโครงการบริการทางวิชาการที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียนในสถาบันการศึกษา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคม กลุ่มตัวอย่างได้แก่กลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจความสนใจในการจัดโครงการ กลุ่มผู้เข้ารับการอบรมโครงการ และกลุ่มวิทยากรของโครงการ เครื่องมือเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามและผลการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความสนใจในการจัดโครงการพบว่าความต้องการในการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง ผลจากแบบประเมินโครงการฝึกอบรมพบว่าผู้เข้าอบรมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะจากการประชุมกลุ่มเพื่อพัฒนาการจัดโครงการพบว่าการอบรมบุคคลให้รู้ภาษาอาเซียนเพิ่มมากขึ้นเป็นผลดีต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ การวางแผนพัฒนาการจัดอบรมภาษาอาเซียนควรพิจารณาปัจจัยความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว ธุรกิจการค้า เรียนรู้ภาษาของประเทศที่มีจำนวนผู้พูดมาก เรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย การพัฒนาทุนมนุษย์ด้านอาเซียนต้องมีความชัดเจนในระดับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ

คำสำคัญ: อาเซียน, ภาษาและวัฒนธรรม, ทุนมนุษย์

Abstract

The purpose of this research article is to analyze the academic services held by an educational institution to develop knowledge and understanding language and culture of ASEAN countries and to find the way of developing the project which was prepared for Thai society. The samples are questionnaire respondents, the project participants and the project lecturers. The research methods and instruments were questionnaires and the result of focus group discussion. The statistics analyses of data are percentages, means and standard deviations. The results found that the respondents are interested in learning ASEAN language at moderate level and the participants' satisfaction is at a very high level. The suggestion for developing project indicates that human training for ASEAN language knowledge is beneficial for people, society and nation. The plan of ASEAN language training should consider factors of tourism and business relation, and should focus on learning languages which are widely spoken and learning languages of Thailand's neighboring countries.

Keywords: ASEAN, language and culture, human capital

บทนำ

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) เป็นองค์กรความร่วมมือระดับภูมิภาคซึ่งก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีประเทศผู้ก่อตั้งแรกเริ่ม 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 บรูไนดารุสซาลามได้เข้าเป็นสมาชิก ตามด้วย พ.ศ.2538 เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิก ต่อมา พ.ศ. 2540 ลาวและพม่าเข้าร่วมอาเซียน และปี พ.ศ.2542 กัมพูชา ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกลำดับที่ 10 ทำให้ปัจจุบันอาเซียนเป็นกลุ่มเศรษฐกิจภูมิภาคขนาดใหญ่ที่มีประชากรรวมกันเกือบ 500 ล้านคน (วรนาธิ์ นวนสี, 2556: 29)

ในระยะแรกอาเซียนมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันจะนำมาซึ่งความมีเสถียรภาพทางการเมือง รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีพัฒนาการความร่วมมือกันด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว การรวมตัวกันของอาเซียนยังเป็นการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ เพื่อประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันของผู้นำประเทศอาเซียนในการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด โดยยึดหลักความเท่าเทียมกันและความสมานฉันท์ แต่เมื่อการค้าระหว่างประเทศเกิดการแข่งขันและเกิดการกีดกันอย่างรุนแรง อาเซียนจึงมุ่งเน้นในเรื่องของการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น โดยคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคง และการเป็นเวทีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาค (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2552: 9)

การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ที่ประเทศอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ 1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community—AEC) 2) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Socio-Cultural Pillar) 3) ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (Political and Security Pillar) โดยมีคำขวัญของอาเซียนคือ “One Vision One Identity One Community” แปลว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” (สุริยนต์ หลาบหนองแสง, 2555: 10) อาเซียนวางเป้าหมายการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อยกระดับความร่วมมือของอาเซียนเข้าสู่การสร้างประชาคมโดยมีพื้นฐานที่แข็งแกร่งทางกฎหมายและมีองค์กรรองรับการดำเนินการเข้าสู่เป้าหมายดังกล่าว (อนิวัช แก้วจำนง, 2558: 78)

การที่ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกหนึ่งในอาเซียน การสร้างความเข้าใจอันดีในการอยู่ร่วมกันของประชากรกลุ่มอาเซียนและประชากรนอกกลุ่มอาเซียนที่เข้ามาติดต่อสัมพันธ์กับประชากรในกลุ่มอาเซียนจึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญในการเร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ (จิระ หงส์ดามรงค์, 2555: 104) รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายหลักประการหนึ่งในการสร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียน การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือและการเตรียมพร้อมจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียน

เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้จัดโครงการบริการทางวิชาการให้ชาวไทยเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียนทั้งในด้าน สังคม ภาษา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ตลอดจนจัดโครงการบริการทางวิชาการให้แก่ชาวต่างประเทศที่พำนักอยู่ในประเทศไทยได้เข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศไทยและอาเซียน อันจะส่งผลต่อการสร้างเครือข่าย สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของประชาคมอาเซียนที่จะมีผลต่อประเทศในด้านต่างๆ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศในอาเซียน เป็นการสร้างโอกาส และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของสมาชิกสังคมไทยทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการบริการทางวิชาการแก่สังคมจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บัณฑิต และยุคสมัย การพัฒนาระบบการฝึกอบรมจะกระทำได้อาจต้องมีการประเมินโดยใช้ผลการประเมินในด้านต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์แล้วสรุปผลจากนั้นจึงจะเข้าสู่การวางแผนบริหารจัดการต่อไป งานวิจัยนี้สนใจศึกษาการจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคมเพื่อมุ่งพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียนซึ่งจัดโดยสถาบันการศึกษาในลักษณะของการบริการทางวิชาการแก่สังคม การที่จะรู้ได้ว่าสถาบันการศึกษามีความพร้อมในด้านใด หรือควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขในด้านใด จำเป็นต้องมีการประเมินเพื่อทราบสภาพปัจจุบันและปัญหาที่ต้องการแก้ไข นับตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อจัดการอบรม การดำเนินการอบรม และผลภายหลังจากที่หน่วยงานด้านการศึกษาได้จัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคมเสร็จสิ้นลงแล้ว ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม และการจัดการ ผลการวิจัยจะเป็นกรณีศึกษาและเป็นข้อมูลสำคัญแก่สถาบันการศึกษาที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในปรับปรุงแก้ไข พัฒนาคน พัฒนาความรู้ และพัฒนาการจัดการบริการทางวิชาการแก่สังคมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียนให้เกิดประสิทธิภาพสนองตอบนโยบายรัฐบาล และความต้องการของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์การจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคมที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคม

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ศึกษาการจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคมที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านภาษาและวัฒนธรรมอาเซียนจากโครงการกรณีศึกษาจำนวน 2 โครงการคือ “โครงการฝึกอบรมภาษาเวียดนามให้แก่ นิสิต คณาจารย์ และบุคลากร” และ “โครงการเปิดโลกภาษาสู่อาเซียน: ไทย เวียดนาม กัมพูชา” ซึ่งจัดโดยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระยะเวลาดำเนินการ กุมภาพันธ์-พฤษภาคม ปีการศึกษา 2559
2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยผู้ที่ตอบแบบสำรวจก่อนเริ่มโครงการฝึกอบรมภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน+3 จำนวน 40 คน ผู้ที่ตอบแบบสำรวจก่อนเริ่มโครงการฝึกอบรมภาษาเวียดนามและภาษาเขมรจำนวน 180 คน ผู้ที่ตอบแบบประเมินโครงการเปิดโลกภาษาสู่อาเซียน: ไทย เวียดนาม กัมพูชาจำนวน 65 คน ผู้ที่ตอบแบบประเมินโครงการฝึกอบรมภาษาเวียดนามให้แก่ นิสิต คณาจารย์ และบุคลากรจำนวน 16 คน ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคมจำนวน 10 คน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมคือวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บข้อมูลจากแบบสำรวจก่อนเริ่มโครงการ ได้แก่ ก) แบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน+3 และ ข) แบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมภาษาเวียดนามและภาษาเขมร

3. เก็บข้อมูลจากแบบแบบประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ ก) แบบประเมินโครงการการฝึกอบรมภาษาเวียดนามให้แก่นิสิต คณาจารย์ และบุคลากร ข) แบบประเมินโครงการเปิดโลกภาษาสู่อาเซียน: ไทย เวียดนาม กัมพูชา
4. เก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มโดยการจัดประชุมกลุ่ม ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาอาเซียน วิทยากร และผู้เข้าอบรม เพื่อประชุมหารือแนวทางการพัฒนาการจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคม

แนวคิดทฤษฎี (Concepts and theories)

โครงการวิจัยนี้เน้นแนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษามาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษาเกี่ยวข้องกับทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ทฤษฎีนี้มีเป้าหมายหลักคือการเพิ่มความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของมนุษย์ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและการบริการที่มีประสิทธิภาพ อันเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จและความก้าวหน้า เพื่อให้ได้มาในสิ่งดังกล่าวต้องมีการลงทุนกับมนุษย์ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับบุคคล อันจะนำไปสู่ศักยภาพในการทำงานและการเพิ่มผลผลิต และการฝึกอบรมมนุษย์เป็นการลงทุนกับมนุษย์ที่สำคัญที่สุด (Becker, 2008: 159-160) มนุษย์ต้องได้รับการฝึกอบรม เรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษา การลงทุนกับมนุษย์ในแง่ของการศึกษาในโลกปัจจุบันเป็นการลงทุนที่เติบโตและคุ้มค่า นอกจากจะเป็นการเพิ่มความรู้ เพิ่มประสิทธิภาพให้กับมนุษย์แล้วยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับบุคคลและองค์กรอีกด้วย ในยุคปัจจุบันการแข่งขันในเรื่องของการศึกษา ความรู้และศักยภาพเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของความสำเร็จของบุคคล องค์กร และประเทศชาติ ประเทศที่พัฒนาแล้วและมีเศรษฐกิจเข้มแข็งได้ให้ความสำคัญในการพัฒนามนุษย์อย่างมาก (นิสตาเรก เวชยานนท์, 2554: 6-7) การลงทุนพัฒนามนุษย์จะมีผลต่อการสร้างความรู้เพื่อเปิดโลกมุมมองทางความคิด ทำให้มนุษย์มีความคิดริเริ่ม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ และสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้เมื่อเผชิญปัญหา ผู้ที่ผ่านการอบรมหรือผู้ที่ได้รับการเพิ่มพูนความรู้จึงเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานอย่างสร้างสรรค์ การนำแนวทางของทฤษฎีทุนมนุษย์มาใช้ในการพัฒนามนุษย์จะนำไปสู่การพัฒนาองค์กร สังคม และประเทศชาติต่อไปในระยะยาว (การพัฒนาระบบราชการ, 2549: 1)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์แบบสำรวจก่อนเริ่มโครงการ ชุดที่ 1 แบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมและวัฒนธรรมภาษา และวัฒนธรรมอาเซียน+3

ด้านข้อมูลทั่วไปพบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 40 คน เป็นเพศชายร้อยละ 42.5 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 57.5 ช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมา 21 – 30 ปี ร้อยละ 35 และ 41 – 50 ปี ร้อยละ 12.5 ตามลำดับ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาโทเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55 รองมา ระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 40 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 5 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีอาชีพ-สถานภาพ อาจารย์เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาเป็นนิสิต-นักศึกษาคิดเป็นร้อยละ 17.5 นักการทูต ร้อยละ 22.5 และนักวิชาการ ศึกษา เจ้าหน้าที่องค์กรระหว่างประเทศ นักแปล ร้อยละ 10 ร้อยละ 5 ตามลำดับ

ความต้องการในการฝึกอบรมภาษาอาเซียนพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} 3.34) ภาษาที่ต้องการฝึกอบรมในระดับมาก ได้แก่ ไทย เวียดนาม กัมพูชา หัวข้อที่สนใจในการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 3.92) ระยะเวลาในการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร ส่วนใหญ่สามารถเข้าอบรมได้ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 37.5 ช่วงเวลาส่วนใหญ่ที่สามารถเข้าอบรม ได้แก่ วันเสาร์ 08.30-16.30 น. คิดเป็นร้อยละ 32.5 เดือนที่สามารถเข้าอบรม ได้แก่ เดือนมีนาคม คิดเป็นร้อยละ 35 และชั่วโมงที่สามารถเข้าอบรมได้คือ 30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 40

ผลการวิเคราะห์แบบสำรวจแบบสำรวจก่อนเริ่มโครงการ ชุดที่ 2 แบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมภาษาเวียดนามและภาษาเขมร

ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 180 คน ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 31 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 69 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74 และระดับปริญญาโท ร้อยละ 26 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีอาชีพ-สถานภาพส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมาเป็นนิสิต-นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16 และนักวิชาการศึกษา ร้อยละ 9 ภาษาที่ต้องการในการฝึกอบรม ภาษาเวียดนาม มีความต้องการเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 53 และภาษาเขมร มีความต้องการเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 47 หัวข้อที่สนใจในการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 3.61) การฝึกอบรมตลอดหลักสูตรส่วนใหญ่สามารถเข้าอบรมได้ 2 ต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 48.3 ช่วงเวลาส่วนใหญ่ที่สามารถเข้าอบรม ได้แก่ วันเสาร์-อาทิตย์ 08.30-16.30 น. คิดเป็นร้อยละ 31.8 เดือนที่สามารถเข้าอบรม ได้แก่ เดือนมีนาคม คิดเป็นร้อยละ 44.4 และชั่วโมงที่สามารถเข้าอบรมได้ ได้แก่ 20 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 40

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินโครงการชุดที่ 1 แบบประเมินโครงการเปิดโลกภาษาสู่อาเซียน: ไทย เวียดนาม กัมพูชา แบ่งออกเป็น 3 ชุดย่อยตามภาษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าร่วมอบรม ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาเวียดนาม และภาษาเขมร

กลุ่มภาษาไทย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 34 คน พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 73.5 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 26.5 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.1 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.7 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 20.6 และระดับ ม.6-ปวช.-ปวส. ร้อยละ 14.7 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีอาชีพ-สถานภาพส่วนใหญ่เป็นนักการทูต คิดเป็นร้อยละ 52.9 รองลงมาเป็นองค์กรระหว่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 11 การบิน ร้อยละ 5.9 และนักวิจัย-นักการศึกษา ร้อยละ 8.8 ระดับความพึงพอใจด้านวิทยากร มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.33) ด้านสถานที่ ระยะเวลา อาหาร มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.31) ด้านการให้บริการของหน่วยงาน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.54) ด้านความรู้ความเข้าใจ มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} 3.34) ด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.35)

กลุ่มภาษาเวียดนาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 18 คน โดยการแจกแจงความถี่ คิดเป็นร้อยละ พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 27.8 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 72.2 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.1 และระดับปริญญาโท ร้อยละ 38.9 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีอาชีพ-สถานภาพส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมาเป็นนักวิชาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.2 และนักแปลร้อยละ 11.1 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจพบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.84) ด้านสถานที่ ระยะเวลา อาหาร มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.68) ด้านการให้บริการของหน่วยงาน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.70) ด้านความรู้ความเข้าใจ มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 3.81) ด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.37)

กลุ่มภาษาเขมร ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 13 คน พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 38.5 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 61.5 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.5 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 69.2 และระดับปริญญาโท ร้อยละ 30.8 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีอาชีพ-สถานภาพส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 84.6 รองลงมาเป็นนักวิชาการศึกษาและนักแปล คิดเป็นร้อยละ 7.7 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจด้านวิทยากรมีระดับความพึงพอใจอยู่

ในระดับมาก (\bar{X} 4.30) ด้านสถานที่ ระยะเวลา อาหาร มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.39) ด้านการให้บริการของหน่วยงาน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.48) ด้านความรู้ความเข้าใจ มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 3.77) ด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.38)

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินโครงการชุดที่ 2 แบบประเมินโครงการฝึกอบรมภาษาเวียดนามให้แก่นิสิต คณาจารย์ และบุคลากร

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 16 คน พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 31.2 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 68.8 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมา ได้แก่ 21-30 ปี ร้อยละ 31.2 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.8 และ 41-50 ปี ร้อยละ 12.5 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 43.7 และระดับปริญญาเอก ร้อยละ 6.3 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีอาชีพ-สถานภาพส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 84.6 รองลงมาเป็นนักวิชาการศึกษาและนักแปล คิดเป็นร้อยละ 7.7 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ ด้านวิทยากรมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.88) ด้านสถานที่ ระยะเวลา อาหาร มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.60) ด้านการให้บริการของหน่วยงาน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.61) ด้านความรู้ความเข้าใจ มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 3.82) ด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.38)

ผลการประชุมกลุ่ม

ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มได้ระดมความคิดเห็นสรุปประเด็นสำคัญคือประเทศอาเซียนหลายประเทศมีพรมแดนติดต่อกันกับประเทศไทยทำให้มีประวัติศาสตร์เกี่ยวเนื่องกันมาเป็นระยะเวลานาน บางประเทศแม้จะไม่มีดินแดนติดต่อกันแต่มีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ประเทศอาเซียนจึงเป็นกลุ่มประเทศที่มีความใกล้เคียงกันทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การที่จะรวมตัวกันได้อย่างเข้มแข็งนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศต่างๆ ต้องศึกษารายละเอียดของแต่ละประเทศในภูมิภาคของตนเองเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ความเป็นมาของแต่ละประเทศ ภาษาเป็นช่องทางสู่การทำความเข้าใจในด้านต่างๆ ตามบริบทของแต่ละประเทศ การเรียนรู้ภาษาอาเซียนเป็นการเพิ่มโอกาสในการเรียนและโอกาสในการทำงานให้แก่คนไทย เพราะการเปิดกว้างทางความร่วมมือของอาเซียนจะทำให้โอกาสของประชาชนในแต่ละประเทศมีมากขึ้น

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุมกลุ่มในเรื่องของลำดับภาษาอาเซียนที่ควรจัดอบรมคือการติดต่อกับชาติอาเซียนต่างๆ นั้นคนไทยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการติดต่อ แต่ในอนาคตหากประเทศไทยสามารถพัฒนาบุคลากรให้รู้ภาษาอาเซียนเพิ่มมากขึ้นย่อมเป็นผลดีต่อประเทศชาติ ที่ประชุมกลุ่มเสนอแนะว่าการวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอาเซียนภาษาใดนั้นควรพิจารณาประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ปัจจัยความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจ ดูได้จากยอดนักท่องเที่ยว และตัวเลขทางธุรกิจการค้า การที่คนไทยนิยมไปเที่ยวและดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับเวียดนาม พม่า กัมพูชา และลาว การเรียนภาษาของประเทศดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ต้องสนับสนุนและพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

2. การลงทุนกับมนุษย์เพื่อผลิตผู้รู้ในภาษาและวัฒนธรรมอาเซียนอาจอิงกับจำนวนประชากรของประเทศนั้น ดังตัวอย่างจากภาษาจีนที่มีจำนวนผู้พูดมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก คนพูดภาษาจีนกระจายไปอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก การเรียนภาษาจีนจึงมีความสำคัญ ได้รับความนิยมน้อยกว่าแพร่หลายตามจำนวนผู้พูดภาษาจีน ในอาเซียนภาษาบาฮาซาอินโดนีเซียเป็นภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน จำนวนประชาชนอาเซียนมีผู้พูดภาษาบาฮาซาจำนวนมากถึง

หนึ่งของจำนวนประชากรอาเซียน การเปิดอบรมภาษาภาษาจะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะสร้างความได้เปรียบให้แก่ประเทศไทย เนื่องจากสามารถผลิตบุคคลที่รู้ภาษาภาษาเพื่อสื่อสารกับคนจำนวนมากของอาเซียนได้

3. พิจารณาจากภาษาของประเทศที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย เนื่องจากประเทศที่มีพรมแดนทางบกติดต่อกันนั้นประชาชนสะดวกในการเดินทางระหว่างกัน ย่อมต่อการติดต่อค้าขาย แลกเปลี่ยน ประเทศดังกล่าวได้แก่ กัมพูชา เมียนมาร์ ลาว และมาเลเซีย

4. ควรมีความชัดเจนในระดับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่กำหนดลงมาจากรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการเรียนภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน ประเทศไทยควรมีหน่วยงานด้านภาษาของชาติและภาษาต่างประเทศ สถาบันการศึกษาต่างๆ สามารถจัดการเรียนการสอนได้เฉพาะภาษาที่เป็นที่นิยมของตลาดการศึกษา ส่วนภาษาเฉพาะและภาษาขาดแคลนครวมีหน่วยงานที่กำกับดูแลและจัดการศึกษาโดยเฉพาะ เพื่อความมั่นคงในระดับบุคคล และการขยายผลความร่วมมือเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสังคมและประเทศชาติ

ภาษาอาเซียนที่ประชุมกลุ่มเห็นว่าน่าสนใจเป็นอันดับแรก ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาพม่า และภาษาเวียดนาม ภาษาที่น่าสนใจเป็นอันดับรอง ได้แก่ ภาษาลาว อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน ภาษาเขมรมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาไทย เนื่องจากมีการยืมคำภาษาเขมรเข้ามาใช้ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก คำที่เป็นคำไทยแท้หลายคำเป็นคำเขมร อาจมีส่วนช่วยให้คนไทยเรียนภาษาเขมรได้เข้าใจเร็วกว่าภาษาอาเซียนอื่นๆ ภาษาเวียดนามน่าสนใจเนื่องจากประเทศไทยกับประเทศเวียดนามมีการติดต่อกันในด้านต่างๆ มากขึ้น มีสัมพันธภาพที่ต่อเนื่องชัดเจน ภาษาพม่ามีความน่าสนใจเนื่องจากประเทศพม่าเป็นประเทศปิดมาเป็นเวลานาน การเริ่มประเทศจึงน่าสนใจและสร้างความดึงดูดใจให้กับประเทศอื่นได้อย่างมากมาย การเรียนภาษาพม่าถือเป็นการสร้างช่องทางใหม่เพื่อให้เกิดโอกาสมากขึ้น ภาษาเวียดนามเป็นภาษาที่น่าสนใจด้วยเหตุผลที่ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว สามารถคาดการณ์ถึงอนาคตได้ว่าประเทศไทยน่าจะต้องการติดต่อการค้าขายหรือติดต่อในเรื่องต่างๆ กับประเทศเวียดนามมากขึ้นเช่นกัน ภาษาลาวเป็นภาษาที่มีความใกล้เคียงกันกับภาษาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย การเรียนรู้ภาษาลาวจึงน่าจะมีความยากน้อยกว่าภาษาอาเซียนอื่นๆ ภาษาบาฮาซาอินโดนีเซียเป็นภาษาอาเซียนที่มีผู้พูดเป็นจำนวนมาก คนไทยส่วนหนึ่งให้ความสนใจใคร่เรียนรู้เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและติดต่อสื่อสารแต่การเปิดอบรมภาษาบาฮาซาอินโดนีเซียยังไม่แพร่หลายนัก ในมุมมองของคนไทยภาษาอาเซียน เช่น ภาษาฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย บรูไน ที่ประชุมกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่าเป็นภาษาที่ค่อนข้างไกลตัวคนไทย คนไทยจำนวนน้อยที่จะมีโอกาสได้ใช้หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเทศและภาษาดังกล่าว

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาการอบรมภาษาและวัฒนธรรมอาเซียนเป็นสิ่งดีในแง่การลงทุนกับมนุษย์ ทำให้ผู้ได้รับการอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านกลุ่มอาเซียน เป็นการพัฒนาบุคคลเพื่อก้าวเข้าสู่การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน การรู้ภาษาจะเป็นช่องทางสู่การสื่อสารและการประสานประโยชน์ในหลากหลายด้าน ทำให้สามารถคาดเดาทิศทางความคิด นโยบาย ความนิยม พฤติกรรม ลักษณะนิสัย วัฒนธรรมแต่ละชาติที่แตกต่างกัน การที่จะทำให้ชาติอาเซียนสามารถสร้างความร่วมมือได้อย่างราบรื่นนั้น วัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ การเรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละชาติโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ทำให้คนต่างวัฒนธรรมกันได้เรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติตนได้ถูกต้องโดยไม่ขัดต่อวัฒนธรรมของชาติใดๆ หากโครงการจัดอบรมภาษาอาเซียนมีความต่อเนื่อง สามารถสร้างมาตรฐานให้เป็นระบบ มีเกณฑ์ชัดเจนตามระดับความสามารถทางภาษา ขยายขอบข่ายการอบรมไปสู่การอบรมภาษาอาเซียนทุกภาษา ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้าอบรมได้พัฒนาทักษะความรู้ทางภาษาจนสามารถนำไปใช้ได้จริงได้ในชีวิตประจำวัน การจัดอบรมภาษาใดควรมีการจัดให้

ผู้เข้าร่วมอบรมได้มีประสบการณ์ใช้ภาษาในประเทศแม่ของภาษาที่ใช้อบรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้พัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้นและได้เรียนรู้เรื่องราวของประเทศนั้นๆ จากบริบทหรือสถานที่จริง

สรุป

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาการจัดโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคมที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียน จำนวน 2 โครงการคือ 1) โครงการเปิดโลกภาษาสู่อาเซียน: ไทย เวียดนาม กัมพูชา และ 2) โครงการฝึกอบรมภาษาเวียดนามให้แก่ นิสิต คณาจารย์ และบุคลากร ทั้ง 2 โครงการจัดโดยภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2559 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจการจัดโครงการ กลุ่มผู้เข้ารับการอบรม และกลุ่มวิทยากรผู้อบรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการดำเนินการวิจัยใช้แบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม แบบประเมินโครงการการฝึกอบรม และการประชุมกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ในส่วนของผลการวิจัย ข้อเสนอแนะของผู้เข้าอบรมในการจัดโครงการครั้งต่อไปคือเสนอให้ขยายระยะเวลาการอบรม กำหนดระดับการอบรมเป็นระดับต้น กลาง สูง หรือทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมเพื่อจัดระดับชั้นเรียน หน่วยงานที่จัดอบรมควรสร้างตำราหรือหนังสือที่ให้ข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน และแผ่นเสียงฝึกภาษาสำหรับผู้ประสงค์จะฝึกอบรมด้วยตนเองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าอบรมและสังคม

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2552). **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. กรุงเทพฯ: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.
- การพัฒนาระบบราชการ. (2549). **ทฤษฎีทุนมนุษย์. วารสารเพื่อการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคม**. 4(4), 50-54.
- จิระ หงส์ดามรงค์. (2555). **8 K's + 5 K's ทุนมนุษย์ของคนไทยรองรับประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: Chira Academy.
- นิสดารก์ เวชยานนท์. (2554). **มิติใหม่ในการบริหารทุนมนุษย์**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุริยนต์ หลาหนองแสง (2555). **การพัฒนาสังคมไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม**. 8(1), 6-18.
- วรณาริ นวนสี. (2556). **การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**. 6(2), 27-34.
- อนิวัช แก้วจำนง. (2558). **ปัญหาในการประกอบการกับความพร้อมเพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม : กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)**. 4(2), 77-88.
- Becker, Gary S. (Gary Stanley). (2008). **Economic theory** (2nd ed.). New Brunswick, N.J.: Aldine Transaction.